

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

І.І. КОЗИНЕЦЬ, Ю.О. ШАБАНОВА

**СЛОВНИК
НОВІТНІХ ОСВІТЯНСЬКИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ**

Дніпро
НТУ «ДП»
2021

УДК 378.1

К 12

Рекомендовано вченою радою Інституту гуманітарних та соціальних наук НТУ «ДП» як навчальне видання для магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (протокол № 6 від 21.10.2020), а також для магістрів інших спеціальностей, які вивчають навчальні дисципліни з педагогіки, та викладачів.

Рецензенти:

В.В. Приходько, д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри теорії та методики спортивної підготовки Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту;

М.М. Москалець, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку КЗВО «Дніпровської академії неперервної освіти», Відмінник освіти України.

Козинець І.І.

К 12 Словник новітніх освітянських термінів і понять : довід. видання / І.І. Козинець, Ю.О. Шабанова; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2021. – 69 с.

Зміст видання відповідає чинним нормативно-правовим актам, що стосуються освіти й науки в державі.

Підготовлено з метою сприяння поширенню педагогічних знань серед стейкхолдерів Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" та працівників освітніх закладів різних рівнів.

Містить актуальні терміни й поняття, що використовуються в освітньому процесі відповідно до вимог чинного законодавства.

Рекомендовано в підготовці магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», студентів магістратури всіх спеціальностей, а також у діяльності науково-педагогічних працівників і педагогів для підвищення рівня професійної майстерності.

УДК 378.1

© І.І. Козинець, Ю.О. Шабанова, 2021

© НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ.....	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	60
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК.....	63

ПЕРЕДМОВА

Сучасна освіта в Україні переживає напружений стан реформування та трансформування відповідно до загальних тенденцій у світовому освітянському просторі. Зміна знанієвої парадигми на діяльнісну, суб'єкт-об'єктний підхід на суб'єкт-суб'єктний, орієнтація на компетентнісні результати навчання та зовнішні запити суспільства якісно перетворюють освітній простір вітчизняної педагогіки. Закон України «Про вищу освіту» суттєво змінює як організаційні, так й змістовні модули освіти, спираючись на сучасне розуміння якості освіти як визначальної домінанти розвитку педагогіки та освіти в Україні. В спектрі наявних змін відбувається оновлення та трансформація категоріально-понятійного апарату сучасної педагогіки, що відображає змістовну наповненість наукової та навчальної комунікації в межах сучасного освітньо-професійного простору. Чинниками, що обумовили введення у вітчизняний освітній простір нових понять та термінів виступають такі прояви сучасного освітнього та соціокультурного простору:

– прагматизація освіти, що обумовлена соціальними запитами підготовки сучасних фахівців, які гнучко та креативно мають відповідати професійним, когнітивним та соціальним змінам в світі. У зв'язку з цим не тільки внутрішні підходи до освіти, а й зовнішні запити зацікавлених сторін беруть участь у формуванні критеріїв та принципів якості сучасної освіти. Педагогіка, долаючи сталість знанієвого підходу, надає знанням як фундаментальній основі навчання, прикладні, соціально обумовлені виміри й має вести професійний діалог мовою, що відповідає сьогоденню;

– євроінтеграція та створення єдиного освітнього простору в умовах глобалізації потребують формування єдиної мови освітнього та науково-педагогічного спілкування, що спонукає до входження вітчизняної освіти в світовий комунікативний простір, успішність здійснення якого забезпечується сучасним категоріально-понятійним апаратом;

– інформатизація та діджиталізація освіти як домінуюча ознака сучасного стану освіти обумовлює введення нових термінів та понять мови програмування в комунікативний простір педагогіки та освіти в Україні;

– доба метамодерну, що характеризується константою невизначеності, в якому перебуває сьогодні людство, формує запити на усвідомлення місця та значення освіти на сучасному етапі еволюційного становлення людини та суспільства. Саме це накладає на освіту відповідальність за ціннісні орієнтири людини, що мають формуватися в сучасно визначених поняттях та глибинному усвідомленні їх значення.

Наведені чинники обумовили авторів видання сформувати та представити сучасному простору підготовки майбутніх викладачів оновлений тезаурус педагогічних та освітянських термінів та понять, що формують змістовний простір сучасної освіти. Видання може стати в нагоді при підготовці магістрів за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки, магістрів усіх спеціальностей у сфері формування педагогічних компетенцій майбутніх фахівців, а також усім нинішнім викладачам та методистам як компонент підвищення педагогічної кваліфікації.

ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

ESG (The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area) – це набір стандартів і рекомендацій для внутрішніх і зовнішніх систем, що зосереджені на забезпеченні якості стосовно навчання і викладання у вищій освіті, включаючи навчальне середовище та відповідні зв'язки з дослідженнями та інноваціями.

Адаптація – змінює характер подачі матеріалу, не змінюючи зміст або концептуальну складність навчального завдання.

Адресне розміщення бюджетних місць – надання вступнику рекомендації до зарахування на місця навчання за кошти державного або місцевого бюджету (за державним або регіональним замовленням) на підставі його конкурсного бала.

Асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо.

Атестація працівників – процедура оцінки професійного рівня працівників кваліфікаційним вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

Безоплатна освіта – освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно із законодавством.

Безперервний професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів.

Веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням.

Викладацька діяльність – діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

Викладацький персонал – компетентні викладачі, під час відбору яких застосовуються чесні і прозорі процеси.

Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – документ у паперовій або електронній формі, що сформований програмним забезпеченням Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань за зазначеним заявником критерієм пошуку та містить відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, які є актуальними на дату та час формування витягу або на дату та час, визначені у запиті, або інформацію про відсутність таких відомостей у цьому реєстрі.

Вища освіта – здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Вища освіта – ступінь знань, що набуваються у закладах вищої освіти (вишах) на базі повної загальної середньої освіти, необхідний фахівцям вищої кваліфікації в різних галузях економіки, науки і культури.

Вищий військовий навчальний заклад (заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання) – заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів, ад'юнктів з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який

забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Вищий навчальний заклад – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Відкрита конкурсна пропозиція – конкурсна пропозиція, для якої кількість місць для навчання за державним замовленням визначається під час адресного розміщення бюджетних місць у межах між кваліфікаційним мінімумом та максимальним обсягом державного замовлення або дорівнює нулю в разі неможливості сформувати кваліфікаційний мінімум державного замовлення.

Військова освіта – засвоєння освітньої програми з військової підготовки з метою набуття комплексу професійних компетентностей, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи і поглибленого оволодіння військовою спеціалізацією та здобувається одночасно з середньою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою чи вищою освітою.

Військовий (військово-морський) ліцей, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою – заклад спеціалізованої освіти II-III або III ступенів військового профілю для дітей з 13 років.

Внутрішньооб'єктовий режим – порядок, установлений у межах об'єктів охорони, що забезпечується сукупністю заходів і правил внутрішнього розпорядку, обов'язкових для виконання особами, які на них перебувають.

Вступне випробування – оцінювання підготовленості вступника до здобуття вищої освіти, що проводиться у формі зовнішнього незалежного оцінювання, вступного іспиту, співбесіди з конкурсного предмета (предметів), творчого конкурсу, творчого заліку, фахового випробування, єдиного вступного

іспиту, єдиного фахового вступного випробування, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень.

Вступний іспит – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з конкурсного предмета, результати якого зараховуються до конкурсного бала вступника, або за результатами якого вступник допускається до участі в конкурсному відборі чи до інших вступних випробувань.

Вступник – особа, яка подала заяву(и) про допуск до участі в конкурсному відборі на одну (декілька) конкурсних пропозицій.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Гімназія – заклад середньої освіти II ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує базову середню освіту.

Грант – це фінансова підтримка державою випускників професійно-технічних навчальних закладів України, що надається з метою реалізації технічних проектів у сфері суспільного виробництва.

Громадська акредитація закладу освіти – це оцінювання закладу освіти щодо ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти та забезпечення досягнення здобувачами освіти результатів навчання, передбачених освітніми програмами і стандартами освіти.

Громадське самоврядування в закладі освіти – це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти.

Громадське самоврядування у сфері освіти – це право учасників освітнього процесу та громадських об'єднань, інших інститутів громадянського

суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та/або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими і державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їх компетенції.

Громадські формування – політичні партії, структурні утворення політичних партій, громадські об'єднання, місцеві осередки громадського об'єднання із статусом юридичної особи, професійні спілки, їх об'єднання, організації профспілки, передбачені статутом профспілки та їх об'єднання, творчі спілки, місцеві осередки творчих спілок, постійно діючі третейські суди, організації роботодавців, їх об'єднання, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій.

Групова форма супервізії – передбачає спільне обговорення, обмін досвідом і аналіз результатів діяльності професійних груп з метою підтримки і прогнозування подальшого професійного розвитку учасників освітнього процесу.

Гуманізм і людиноцентризм – побудова взаємодії суб'єктів супервізії на гуманістичних цінностях, визнання пріоритету прав і свобод людини, особистісної гідності.

Державна підсумкова атестація здобувачів освіти – форма контролю відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам державних стандартів загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців – офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії,

організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу – підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом.

Державний реєстратор юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань – особа, яка перебуває у трудових відносинах з суб'єктом державної реєстрації, нотаріус;

Державний стандарт загальної середньої освіти – зведення норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової і повної загальної середньої освіти та гарантії держави у її досягненні.

Держатель Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань – Міністерство юстиції України, яке вживає організаційних заходів, пов'язаних із забезпеченням функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень.

Дистанційне навчання – це варіант реалізації заочної форми навчання, який ґрунтується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують надання та одержання інформації.

Дитина-сирота – як основне значення вживається для позначення дитини, що не досягла повноліття і що росте без одного чи обох батьків (відповідно напів- або повний сирота).

Додаток до диплома – документ, що видається випускникам закладів вищої освіти, вищих навчальних закладів та містить детальну інформацію про успішно завершене навчання. Додаток до диплома європейського зразка заповнюється відповідно до структури, розробленої Європейською комісією, Радою Європи і ЮНЕСКО, що необхідно для забезпечення міжнародної зрозумілості та визнання диплома (кваліфікації вищої освіти) з метою доступу до подальшого навчання та здійснення професійної діяльності.

Доктор мистецтва – це освітньо-творчий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Особа має право здобувати ступінь доктора мистецтва у творчій аспірантурі. Першим етапом здобуття ступеня доктора мистецтва може бути асистентура-стажування, яка є формою підготовки мистецьких виконавських кадрів вищої кваліфікації. Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері культури за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Допрофесійна підготовка – це здобуття початкових професійних знань, умінь особами, які раніше не мали робітничої професії.

Дошкільна освіта – галузь освіти, яка спрямована на реалізацію навчальних та виховних завдань для дітей дошкільного віку (від народження до шести років). В Україні це обов'язкова первинна складова частина системи безперервної освіти.

Дошкільна освіта – забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок.

Друга парадигма – навчання, орієнтоване на студента (орієнтація на вихід), в основі якого є компетентнісна модель фахівця (профіль), створена за найактивнішої участі, поряд із викладачами, роботодавців, випускників, професійних організацій тощо.

Дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Електронний підручник (посібник) – електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній

програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)

– система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Європейський простір вищої освіти, ЄПВО – простір вищої освіти країн-учасниць Болонського процесу, що проводять узгоджену і прозору освітню політику. Болонською декларацією у 1999 р. проголошено формування до 2010 р. привабливого і конкурентоздатного Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), Будапештсько-Віденською декларацією у 2010 р. заявлено про його створення. Комюніке, прийнятим у Лувен-ла-Ньові (2009 р.), визначено стратегію розвитку ЄПВО до 2020 р. Основними інструментами ЄПВО є Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, національні рамки кваліфікацій, сумісні з Рамкою кваліфікацій ЄПВО (2005 р.).

Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) – автоматизована система, функціями якої є збір, верифікація, оброблення, зберігання та захист інформації про систему освіти. Обов'язковими складовими Єдиної державної електронної бази з питань освіти є Реєстр суб'єктів освітньої діяльності, Реєстр документів про освіту, Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання та Реєстр студентських (учнівських) квитків.

Єдине фахове вступне випробування – форма вступного випробування з права та загальних навчальних правничих компетентностей для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста), яка передбачає використання організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання.

Єдиний вступний іспит – форма вступного випробування з іноземної (англійської, або німецької, або французької, або іспанської) мови для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста), яка передбачає використання організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадські формування, що не мають статусу юридичної особи.

Забезпечення якості – опис діяльності у межах циклу безперервного вдосконалення (наприклад, діяльності щодо забезпечення і покращення).

Забезпечення якості – сукупність процедур, що застосовуються на інституційному (внутрішньому) та національному і міжнародному (зовнішньому) рівнях для якісної реалізації освітніх, навчальних програм і присудження кваліфікацій.

Загальна середня освіта – цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво засобами пізнавальної і практичної діяльності, результатом якого є інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості, що є основою для подальшої освіти і трудової діяльності.

Заклад вищої освіти – заклад освіти, основним завданням якого є забезпечення умов, необхідних для здобуття особою вищої освіти.

Заклад вищої освіти – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Заклад загальної середньої освіти – це заклад освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти.

Заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

Заочна форма навчання – це навчання, яке поєднує в собі риси самонавчання і очного навчання. Характеризується етапністю.

Засновник закладу вищої освіти – органи державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад вищої освіти. Права засновника, передбачені цим Законом, набуваються також на підставах, передбачених цивільним законодавством.

Застосування – здатність використати вивчений матеріал у нових ситуаціях, наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач.

Зворотна реакція – активна участь студента в навчальному процесі (виявлення інтересу до предмету, бажання висловитися, зробити презентацію, участь у дискусіях, бажання пояснити та допомогти іншим).

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти.

Здобуття освіти на робочому місці – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових

обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.

Зміст освіти – система знань, практичних умінь і навичок, досвіду творчої діяльності, світоглядних ідей, якими учні оволодівають у процесі навчання. Це педагогічно адаптований соціальний досвід людства, тотожний за структурою (звісно, не за обсягом) людській культурі в усій її повноті.

Змішане навчання (*blended learning*) – сучасна освітня технологія, що передбачає поєднання аудиторної роботи з елементами технологій дистанційного навчання та базується на нових дидактичних можливостях інформаційних технологій і сучасних навчальних засобів.

Знання – здатність запам'ятати або відтворити факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи тощо) без необхідності їх розуміння.

Знання – це знайомство, обізнаність із чи розуміння когось або чогось, наприклад, фактів, інформації, описів або навичок. Знання отримується через досвід або освіту шляхом спостереження, дослідження чи навчання.

Зовнішнє незалежне оцінювання – це оцінювання результатів навчання, здобутих особою на певному рівні освіти, що проводиться спеціально уповноваженою державою установою (організацією).

Імітація – споглядання за поведінкою іншої особи та її копіювання.

Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

Індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням

батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання.

Індивідуальна форма супервізії – передбачає здійснення одного чи кількох наставницьких циклів (бесіда з планування, спостереження, бесіда з рефлексії, створення плану професійного розвитку).

Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

Індивідуальний підхід – толерантне ставлення до всіх суб'єктів супервізії, спрямованість на підтримку і надання консультативної допомоги у вирішенні виявлених у процесі супервізії професійних проблем.

Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

Інклюзивне професійне (професійно-технічне) навчання – система освітніх послуг для здобуття професії або професійних навичок особами з особливими освітніми потребами, гарантованих державою.

Іноземні студенти – студенти, що не мають громадянства країни, у якій навчаються:

- іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, та особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту;
- іноземці, які прибувають на навчання відповідно до міжнародних договорів України;

Інститут – вищий навчальний заклад; окрема науково-дослідницька або проектна організація.

Інституційна акредитація – це оцінювання якості освітньої діяльності закладу вищої освіти.

Інституційний аудит – це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти (крім закладів вищої освіти), які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток.

Інтеграція (від лат. *integrum* – ціле, лат. *integratio* – відновлення): поєднання, взаємопроникнення. Це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле. Процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків.

Інтернатура – обов'язкова форма первинної спеціалізації осіб за лікарськими та провізорськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста або провізора-спеціаліста.

Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Інформаційний менеджмент – збір, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю.

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету.

Камеральна перевірка – перевірка, що проводиться у приміщенні Міністерства юстиції України виключно на підставі даних Єдиного державного реєстру.

Кваліфікаційний мінімум державного замовлення – мінімальна кількість вступників, яка може бути рекомендована на відкриту конкурсну пропозицію під час адресного розміщення бюджетних місць для відкриття набору на неї (тільки для спеціальностей, які входять до Переліку спеціальностей, яким надається особлива підтримка).

Кваліфікаційні центри – це суб'єкти, уповноважені на оцінювання і визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти), присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій.

Кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання). Кваліфікації за обсягом класифікуються на *повні* та *часткові*, за змістом – на *освітні* та *професійні*.

Кваліфікація – наявність підготовки, професійних знань, навичок та досвіду, які дають можливість особі належним чином проводити певні дії; рівень підготовленості, майстерності, ступінь готовності до виконання праці за визначеною спеціальністю чи посадою, що визначається розрядом, класом чи іншими атестаційними категоріями.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Квота для іноземців – визначена частина обсягу бюджетних місць, яка використовується для прийому вступників з числа встановлених державою квот.

Квота-1 – визначена частина максимального обсягу бюджетних місць (для відкритих конкурсних пропозицій) або загального обсягу бюджетних місць (для фіксованих (закритих) конкурсних пропозицій), яка може бути використана для прийому вступників на основі повної загальної середньої освіти, що мають право на вступ на основі вступних іспитів, крім осіб, які мають право на квоту-2 або вступають відповідно до Порядку прийому для здобуття вищої та

професійної (професійно-технічної) освіти осіб, місцем проживання яких є тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2016 року № 697, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 липня 2016 року за № 907/29037 (далі – наказ № 697).

Квота-2 – визначена частина максимального обсягу бюджетних місць (для відкритих конкурсних пропозицій) або загального обсягу бюджетних місць (для фіксованих (закритих) конкурсних пропозицій) в уповноважених закладах вищої освіти, яка може бути використана для прийому вступників на основі повної загальної середньої освіти, що мають право на вступ на основі вступних іспитів відповідно до Порядку прийому для здобуття вищої та професійної (професійно-технічної) освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24 травня 2016 року № 560, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 травня 2016 року за № 795/28925 (далі – наказ № 560).

Квота-3 – визначена частина регіонального замовлення, яка може бути використана державним або комунальним закладом вищої освіти для прийому на навчання на основі повної загальної середньої освіти осіб, які здобули її в закладах освіти на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Квота-4 – визначена частина максимального обсягу бюджетних місць (для відкритих конкурсних пропозицій) або загального обсягу бюджетних місць (для фіксованих (закритих) конкурсних пропозицій), яка може бути використана для прийому вступників на основі повної загальної середньої освіти, що мають право на першочергове зарахування до вищих медичних і педагогічних навчальних закладів, відповідно до абзацу четвертого частини третьої статті 44 Закону України «Про вищу освіту» та Порядку реалізації права на першочергове зарахування до закладів вищої медичної і педагогічної освіти за державним (регіональним) замовленням осіб, які уклали угоду про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищі міського

типу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 417.

Керована реакція – оволодіння певною фізичною навичкою за допомогою метода спроб і помилок.

Клас – це соціальна група школярів, об'єднана в даному складі для спільних навчальних занять або давно (рік і більше тому), або нещодавно (не більш місяця).

Класне керівництво – це додаткове виконання обов'язків працівником поза межами функціональних обов'язків за своєю основною посадою.

Ключові функції супервізора: консультативна, наставницька, функція фасилітатора (модератора).

Код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації (далі – код доступу) – унікальна цифрова послідовність кількістю від 6 до 12 символів, що генерується в автоматичному режимі та використовується для доступу до результатів розгляду документів через портал електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – портал електронних сервісів).

Коледж – галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження.

Колективний договір – угода, що укладається на основі чинного законодавства, прийнятих сторонами зобов'язань з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин і узгодження інтересів працівників та роботодавців.

Компетентнісний підхід – спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, як ключова, загальнопредметна і предметна. У вищій освіті та професійній підготовці виділяють загальні та професійні компетенції.

Компетентність – динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь і здатностей. Розвиток компетентностей є метою освітніх програм. Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах.

Комунікація – взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності, зокрема для здійснення освіти, навчання.

Конкурентоспроможність – здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах.

Конкурсна основа – конкурсна пропозиція із заздалегідь визначеною кількістю місць для навчання за державним або регіональним замовленням (загальний обсяг державного або регіонального замовлення).

Конкурсна пропозиція – пропозиція закладу вищої освіти (відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти, структурного підрозділу закладу вищої освіти, який знаходиться в іншому населеному пункті, аніж місцезнаходження закладу вищої освіти) щодо кількості місць для прийому вступників на певний рівень вищої освіти, освітню програму, форму здобуття освіти, курс, переліку конкурсних предметів, творчих заліків та творчих конкурсів, строку навчання на основі здобутого освітнього рівня або ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня). Розрізняють відкриті, фіксовані (закриті) та небюджетні конкурсні пропозиції. Відкриті конкурсні пропозиції входять в широку конкурсну пропозицію. У разі якщо конкурсна пропозиція поєднує декілька освітніх програм тощо, в Правилах прийому зазначаються строки (не раніше завершення першого року навчання) та порядок розподілу студентів між ними.

Конкурсний бал – комплексна оцінка досягнень вступника, яка обраховується за результатами вступних випробувань та іншими показниками з точністю до 0,001 відповідно до Умов та Правил прийому.

Конкурсний відбір – процедура відбору вступників на конкурсні пропозиції на основі конкурсних балів та (в разі їх використання)

пріоритетностей заяв вступників для здобуття вищої освіти (на конкурсній основі).

Конкурсний предмет – навчальний предмет (дисципліна), рівень навчальних досягнень з якого (якої) враховується під час проведення конкурсного відбору на навчання до закладу вищої освіти.

Контроль якості – процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості закладу вищої освіти або вищого навчального закладу або освітньої, навчальної програми. Включає певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені і використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам. Ключовим елементом контролю якості є система доказів правильності оцінки якості.

Корекційно-розвиткові послуги (допомога) – комплексна система заходів супроводження дитини з особливими освітніми потребами у процесі навчання, що спрямовані на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Лізингодавець – юридична особа, яка передає право володіння та користування предметом лізингу лізингоодержувачу.

Лізингоодержувач – фізична або юридична особа, яка отримує право володіння та користування предметом лізингу від лізингодавця.

Лікарська резидентура – форма спеціалізації лікарів-спеціалістів за певними лікарськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста.

Літературна освіта – це навчально-виховна система вивчення літератури в загальноосвітніх закладах України.

Ліцей – заклад середньої освіти III ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує профільну середню освіту.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Ліцензування освітньої діяльності – це процедура визнання спроможності юридичної або фізичної особи надавати освітні послуги на певному рівні освіти відповідно до ліцензійних умов.

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Максимальний обсяг державного замовлення – максимальна кількість вступників на відкриту конкурсну пропозицію, яка може бути рекомендована для зарахування на місця державного замовлення.

Маніпулювання – здатність виконувати певні дії за допомогою інструкцій та практичних навичок.

Мережева форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Мобільність – ключовий принцип формування європейського простору вищої освіти і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню

цілісності освітянського європейського простору. Важливу роль у забезпеченні мобільності відіграють основні інструменти Болонського процесу – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, Додаток до диплома, а також європейська і національні системи забезпечення якості вищої освіти.

Модернізація – вдосконалення та приведення виробничих фондів у стан, що відповідає сучасному техніко-економічному рівню виробництва, шляхом внесення конструктивних змін, заміни та зміцнення вузлів і деталей, установки пристосувань і приладів для механізації та автоматизації виробничих операцій.

Модернізація змісту освіти – це перехід від застарілих методів навчання до нових.

Модифікація – трансформує характер подачі матеріалу шляхом зміни змісту або концептуальної складності навчального завдання. Наприклад, скорочення змісту навчального матеріалу; модифікація навчального плану або цілей і завдань, прийнятних для конкретної дитини, корекція завдань, визначення змісту, який необхідно засвоїти.

Молодший бакалавр – це освітній або освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньої програми, обсяг якої становить 120 кредитів ЄКТС. Для здобуття освітнього ступеня молодшого бакалавра на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

Моніторинг потенціалу ринку праці – це система послідовних і систематизованих заходів, що здійснюється з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості праці в країні.

Моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших

суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Навчальний заклад (освітній заклад) – організація, що на постійній і безперервній основі здійснює освітній процес з метою навчання, виховання, розвитку і самовдосконалення особистості. Навчальні заклади засновуються на державній, комунальній чи приватній формі власності.

Навчальний план – середня кількість академічних годин на тиждень, що передбачена типовими навчальними планами для відповідних типів закладів загальної середньої освіти.

Навчальний план – один з нормативних документів закладу освіти, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу. Навчальний план містить у собі розподіл залікових кредитів між дисциплінами, графік навчального процесу, а також план навчального процесу за семестрами, який визначає перелік та обсяг вивчення навчальних дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми проведення поточного та підсумкового контролю, державної атестації.

Навчальні ресурси і підтримка – відповідне фінансування для навчальної та викладацької діяльності, що забезпечує адекватні та легкодоступні навчальні ресурси і підтримку студентів.

Навчально-реабілітаційний центр – заклад загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Навчання – це організована, двостороння діяльність, спрямована на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу і подальшого застосування отриманих знань, умінь та навичок на практиці. Цілеспрямований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини.

Надійність і валідність вимірювання результатів супервізії – використання сучасних вивірених методик вивчення, об'єктивність трактування результатів, обов'язковість фіксації процесу та результатів супервізії.

Найманий працівник – фізична особа, яка працює за трудовим договором на підприємстві, в установі та організації, в їх об'єднаннях або у фізичних осіб, які використовують найману працю.

Накопичення кредитів – процес послідовного отримання кредитів за навчання в рамках освітньої програми, відповідно до вимог якої потрібно отримати певну кількість кредитів для її успішного завершення. Кредити присвоюються і накопичуються лише тоді, коли успішне досягнення студентом визначених (очікуваних) результатів навчання підтверджене оцінюванням. Кредити можуть взаємно визнаватися між освітніми програмами в одному навчальному закладі, між різними закладами в межах країни або на міжнародному рівні. У будь-якому разі лише заклад освіти, що присуджує кваліфікацію, визначає, які кредити, отримані в інших місцях, можуть бути зараховані як частина роботи, необхідної для присудження кваліфікації.

Натуралізація – демонстрація високого рівня виконання в природному стилі («не роздумуючи»). Навички при цьому поєднуються, упорядковуються та виконуються стабільно і легко.

Наука – сфера діяльності людини, спрямована на отримання (вироблення і систематизацію у вигляді теорій, гіпотез, законів природи або суспільства тощо) нових знань про навколишній світ.

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Наукова (науково-дослідна, науково-технологічна, науково-технічна, науково-практична) установа – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною.

Науковий ліцей, науковий ліцей-інтернат – заклад спеціалізованої освіти II-III або III ступеня наукового профілю.

Національні меншини – національною меншиною вважається фізичний масив (група) людей некорінного етнічного статусу, які живуть у сучасному для себе етносередовищі.

Національна рамка кваліфікацій, НРК – цілісний міжнародно зрозумілий опис національної шкали кваліфікацій у термінах компетентностей, через який усі кваліфікації та інші навчальні досягнення, зокрема у вищій освіті, можуть бути виражені й співвіднесені між собою в узгоджений спосіб.

Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетенціями опис кваліфікаційних рівнів освіти. Кожен рівень – це завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей особистості, що визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню НРК. Національна рамка кваліфікацій затверджується Кабінетом Міністрів України.

Національна система кваліфікацій – це сукупність інституцій і правових норм, які регулюють процеси формування освітніх та/або професійних вимог до осіб відповідно до потреб суспільства та ринку праці, оцінювання кваліфікаційного рівня.

Національна стратегія – на основі аналізу сучасного стану розвитку освіти визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти.

Національне агентство кваліфікацій – постійно діючий колегіальний орган, уповноважений на реалізацію державної політики у сфері кваліфікацій. Національне агентство кваліфікацій формується на паритетних засадах з представників центральних органів виконавчої влади у сфері освіти і науки, соціальної політики, економічного розвитку, спільного представницького органу всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців та спільного

представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок.

Небюджетна конкурсна пропозиція – конкурсна пропозиція, на яку не надаються місця для навчання за кошти державного або місцевого бюджету (за державним або регіональним замовленням).

Незалежні (зовнішні) експерти – група незалежних (зовнішніх) експертів, яка включає представника (представників) від студентів.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Неформальне професійне навчання працівників – набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання.

НМК ПТО – навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти.

Об'єкт охорони – фізична особа та/або майно.

Об'єкт літературної освіти – особистість учня (його духовно-емоційний світ, моральні цінності та орієнтації, творче мислення, уява, читацькі компетенції, мовлення).

Об'єктивність – неупереджене ставлення супервізора до результатів роботи тренерів, педагогів-тренерів, педагогічних працівників, їх труднощів та ймовірних проблем;

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

Опорний заклад освіти – це заклад загальної середньої освіти, що має зручне розташування для підвезення дітей з інших населених пунктів,

забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, має сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу та спроможний забезпечувати на належному рівні здобуття профільної освіти.

Організація – процеси, з якими стикаються особи, коли необхідно поєднати різні цінності, вирішити конфлікти між ними, засвоїти певну систему цінностей. Приклади: особа визнає необхідність балансу між свободою та відповідальністю в демократичному суспільстві, визнає власну відповідальність за свої вчинки, сприймає стандарти професійної етики, адаптує свою поведінку до прийнятих системних цінностей.

Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства.

Освіта – цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з отримання знань, умінь та навичок або щодо їх вдосконалення. Процес і результат засвоєння особистістю певної системи наукових знань, практичних умінь та навичок і пов'язаного з ними того чи іншого рівня розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, які у своїй сукупності визначають соціальне обличчя та індивідуальну своєрідність цієї особистості.

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання.

Освіта дорослих – реалізація права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки.

Освіта наукового спрямування – це вид спеціалізованої освіти, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, спрямований на поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності.

Освітні стандарти – стандарти, що виробляються в освітній системі для забезпечення освіти певного рівня (підрівня, етапу, циклу) і присудження відповідних освітніх (академічних) кваліфікацій (ступенів).

Освітні кваліфікації – кваліфікації, що присуджуються в освітній системі на основі освітніх стандартів.

Освітній компонент – самодостатня і формально структурована частина освітньої програми (наприклад курс, модуль, навчальна дисципліна, семінар, виробнича практика тощо).

Освітній округ – це сукупність закладів освіти (їхніх філій), у тому числі закладів позашкільної освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, що забезпечують доступність освіти для осіб, які проживають на відповідній території.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Освітня кваліфікація – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання.

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання.

Основна мета проведення супервізії – комплекс заходів з навчально-методичного супроводу, професійна підтримка та професійний розвиток

тренерів, тренерів-педагогів, педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти.

Особа з особливими освітніми потребами – особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

Отримання інформації – бажання (направленість) студента отримати необхідну інформацію (уважне вислуховування співбесідника, чутливість до соціальних проблем тощо).

Охорона майна – діяльність з організації та практичного здійснення заходів охорони, спрямованих на забезпечення недоторканності, цілісності визначених власником і належних йому будівель, споруд, територій, акваторій, транспортних засобів, валютних цінностей, цінних паперів та іншого рухомого і нерухомого майна, з метою запобігання та/або недопущення чи припинення протиправних дій щодо нього, для збереження його фізичного стану, припинення несанкціонованого власником доступу до нього та забезпечення здійснення власником цього майна всіх належних йому повноважень стосовно нього.

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Охорона фізичної особи – діяльність з організації та практичного здійснення заходів охорони, спрямованих на забезпечення особистої безпеки, життя та здоров'я індивідуально визначеної фізичної особи (групи осіб) шляхом запобігання або недопущення негативного безпосереднього впливу факторів (діяльності або бездіяльності) протиправного характеру.

Охоронна діяльність – надання послуг з охорони власності та громадян.

Охоронні функції – здійснення заходів з охорони матеріалів зовнішнього незалежного оцінювання (далі – зовнішнє оцінювання) та забезпечення публічної безпеки і порядку в пункті ЗНО, а також проведення контролю за дотриманням учасниками ЗНО вимоги щодо заборони мати при собі засоби

зв'язку, пристрої зчитування, обробки, збереження та відтворення інформації, окремі елементи, які можуть бути складовими частинами відповідних технічних засобів чи пристроїв.

Оцінка компетентностей – це визначення рівня якості знань, умінь і навичок студента роботодавцем.

Оцінювання – здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі.

Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

Партнерська взаємодія – міжсуб'єктна рівність і взаємодія учасників супервізії, спільне вирішення проблем і пошук шляхів покращення освітнього і управлінського процесів.

Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

Педагогічний патронаж – це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

Первинна професійна підготовка – це здобуття професійної (професійно-технічної) освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності.

Перепідготовка – освіта дорослих, спрямована на професійне навчання з метою оволодіння іншою (іншими) професією (професіями).

Перепідготовка робітників – це професійне (професійно-технічне) навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку.

Персонал охорони – працівники, які безпосередньо виконують функції з охорони майна або фізичних осіб відповідно до свого кваліфікаційного рівня.

Персонал пункту ЗНО – особи, які забезпечують проведення зовнішнього оцінювання в пункті ЗНО.

Персональний кабінет юридичної особи, іншої організації та фізичної особи-підприємця – особиста сторінка в мережі Інтернет юридичної особи, фізичної особи-підприємця та громадського формування, що не має статусу юридичної особи, на порталі електронних сервісів, призначена для подання документів в електронній формі для проведення реєстраційних дій, безоплатного доступу юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, до відомостей про результати розгляду цих документів, документів, що містяться в реєстраційній справі таких осіб в електронній формі, та відомостей про цих осіб, які є актуальними на момент запиту або на визначену дату.

Перша парадигма – навчання, орієнтоване на викладача (його часто називають навчанням, орієнтованим на вхід), в основі якого є наявний у вищому навчальному закладі матеріальний, кадровий, методичний потенціал.

Підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

Підвищення кваліфікації робітників – це професійне (професійно-технічне) навчання робітників, що дає можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг.

Підтвердження кваліфікації працівників – процедура визначення відповідності професійних знань, умінь і навичок працівників установленим

законодавством вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня шляхом атестації.

Післядипломна освіта – набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду.

Повна загальна середня освіта – всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Поєднання – здатність координувати серію дій за допомогою поєднання двох або більше навичок. Ці складові можуть модифікуватися, щоб відповідати певним вимогам або для розв'язку задачі.

Позашкільна освіта – це сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні та слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах. Вона спрямована на розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні.

Портал електронних сервісів – веб-сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів та сервісів для забезпечення максимального доступу до інформації та послуг у сфері державної реєстрації, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності.

Портфоліо – це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування умінь учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участь в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Початкова освіта – це перший етап загальної освіти дітей. Отримуючи початкову освіту, діти набувають перші знання про навколишній світ, навички

спілкування та вирішення прикладних завдань. На цьому етапі формується і починає розвиватися особистість дитини, що підкреслює важливість початкової освіти для суспільства та держави.

Початкова школа – заклад освіти I ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує початкову освіту.

Право на зарахування за квотами – право вступника щодо зарахування на навчання до закладу вищої освіти за квотою-1, квотою-2, квотою-3, квотою-4, квотою для іноземців, що реалізується відповідно до цих Умов.

Право на першочергове зарахування до вищих медичних і педагогічних закладів освіти – право вступника, передбачене законом, щодо зарахування на навчання до закладу вищої освіти за кошти державного або місцевого бюджету (за державним або регіональним замовленням) за спеціальностями галузей знань 01 «Освіта/Педагогіка» та 22 «Охорона здоров'я» в разі укладення ним угоди про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищах міського типу, що реалізується відповідно до Порядку реалізації права на першочергове зарахування до закладів вищої медичної і педагогічної освіти за державним (регіональним) замовленням осіб, які уклали угоду про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищі міського типу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 417, та цих Умов.

Практична підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь.

Працівник – особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Працівник – фізична особа, яка працює за трудовим договором (контрактом) на підприємстві, в установі та організації незалежно від форми власності та виду діяльності або у фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Предмет літературної освіти – вершинні твори українського, російського, світового письменства та представників інших національностей, що проживають в Україні.

Презентація дослідницьких пропозицій чи досягнень – форма вступного випробування, що може бути передбачена під час вступу для здобуття освітнього ступеня доктора філософії, яка полягає в заслуховуванні та обговоренні наукового повідомлення вступника.

Принцип мовчазної згоди у сфері державної реєстрації – принцип, згідно з яким державний реєстратор набуває право на проведення державної реєстрації та інших реєстраційних дій без одержання від державних органів у порядку та випадках, визначених цим Законом, відповідних документів (крім судових рішень та виконавчих документів) або відомостей, за умови, що відповідні державні органи у встановлений цим Законом строк не направили до державного реєстратора такі документи або відомості.

Присудження ступеня / кваліфікація – акт надання студентові певного академічного ступеня / кваліфікації за результатами успішного виконання відповідної освітньої програми.

Пріоритетність – визначена вступником під час подання заяв черговість (де 1 є найвищою пріоритетністю) їх розгляду у разі адресного розміщення бюджетних місць; заклад вищої освіти в Правилах прийому може передбачати встановлення локальних пріоритетностей для вступу на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня.

Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Прогностичність – спрямованість процесу і результатів супервізії на підтримку і подальший розвиток педагогічних працівників, покращення надання освітніх послуг, якості навчання в умовах Нової Укр. Школи.

Програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання.

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових освітніх програм у різних університетах є подібними, чи порівняльними між собою.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15–20 тверджень, які виражають, що студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми.

Продавець (постачальник) – фізична або юридична особа, в якій лізингодавець набуває річ, що в наступному буде передана як предмет лізингу лізингоодержувачу.

Прозорість – забезпечення доступу суб'єктів супервізії до матеріалів вивчення, надання права на висловлення власної точки зору кожному учаснику.

Пропускний режим – установлений у межах об'єктів охорони порядок, який забезпечується комплексом організаційно-правових та інженерно-технічних заходів, що здійснюються з метою виключення можливості безконтрольного переміщення осіб, транспортних засобів і майна на об'єкти та з об'єктів охорони.

Професійна (професійно-технічна) освіта – складова системи освіти України, є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Професійна (професійно-технічна) освіта – формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за

певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя.

Професійна кваліфікація – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Професійне (професійно-технічне) навчання – складова професійної (професійно-технічної) освіти. Професійне (професійно-технічне) навчання передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання впродовж життя.

Професійне навчання працівників – процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва.

Професійне спрямування навчання – орієнтоване на ринок праці профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Професійний коледж (коледж) культурологічного або мистецького спрямування – заклад спеціалізованої освіти, який забезпечує здобуття професійної мистецької освіти.

Професійний коледж (коледж) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання).

Професійний стандарт – це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

Професійно-технічна освіта – складова системи освіти України, що є комплексом педагогічних і організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури.

Професія – рід трудової діяльності людини, яка володіє комплексом спеціальних знань, практичних навичок, одержаних шляхом спеціальної освіти, навчання чи досвіду, які дають можливість здійснювати роботу в певній сфері виробництва.

Професійний стандарт – затверджені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їх компетентності, що визначаються роботодавцями і слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Професійні стандарти співвідносяться з рівнями національної і галузевих рамок кваліфікацій і групуються за галузевими ознаками.

Процедура зовнішнього оцінювання – комплекс організаційних та технологічних заходів, що забезпечують проведення зовнішнього оцінювання в пункті ЗНО.

Процес виховання – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості.

Психолого-педагогічний супровід – це комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачена індивідуальною програмою розвитку.

Психолого-педагогічні послуги – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми

потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру.

Публічна інформація – зрозуміла, точна, об'єктивна, своєчасна та легкодоступна інформація про діяльність закладів освіти, включаючи програми.

Пункт ЗНО – тимчасовий пункт в системі зовнішнього оцінювання, що розміщується в окремій будівлі навчального закладу або в її частині, ізольованій на час проведення зовнішнього оцінювання.

Пункт централізованого спостереження – центр з працюючим персоналом, який спостерігає за станом систем передавання тривожних сповіщень.

Реєстраційна справа – сукупність документів у паперовій та/або електронній формі, що подавалися для проведення реєстраційних дій.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Результати навчання – формулювання того, що, як очікується, повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання. Можуть відноситися до окремого модуля або також до періоду навчання (освітньої програми першого, другого чи третього циклів). Результати навчання визначають вимоги до присудження кредитів.

Рейтинговий список вступників – список вступників за черговістю зарахування на навчання на конкурсну пропозицію, що формується відповідно до цих Умов та Правил прийому.

Рефлексивність – здатність супервізора усвідомлювати важливість і відповідальність своєї діяльності як наставника, консультанта, фасилітатора; сприяння, підтримка, консультування суб'єктів супервізії щодо формування

навичок професійної рефлексії, здатності об'єктивно оцінювати результати своєї діяльності, бачення шляхів подальшого професійного розвитку.

Ринок праці – це система суспільних відносин, пов'язаних з купівлею і продажем трудових послуг працівників (послуг праці).

Рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Рівень освіти – місце освітньої програми, відповідного академічного ступеня (кваліфікації) в системі освіти, зокрема вищої освіти. Рівень освіти, поряд з галуззю освіти, є основною класифікаційною змінною Міжнародної стандартної класифікації освіти. Кваліфікації також ідентифікуються з певними рівнями європейських і національних рамок кваліфікацій. Зазвичай існує національна ієрархія рівнів освіти, академічних ступенів, кваліфікацій (з цією метою в різних країнах прийнято національні системи класифікації освіти та рамки кваліфікацій). Кількість рівнів освіти, академічних ступенів, кваліфікацій може відрізнятись поміж країнами та системами вищої освіти.

Роботодавець – власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Роботодавець – юридична (підприємство, установа, організація) або фізична особа, яка в межах трудових відносин використовує працю фізичних осіб.

Розвивальний характер – мотивація суб'єктів супервізії на активізацію їхнього професійного розвитку, самовдосконалення, використання можливостей сучасних ІКТ, Інтернету, самоосвіти.

Розуміння – здатність розуміти та інтерпретувати вивчене. Це означає уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворити словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань.

Розумне пристосування – запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами.

Спеціалізована мистецька школа (школа-інтернат) – заклад спеціалізованої освіти I-III або II-III ступенів мистецького профілю.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

Санаторна школа – заклад загальної середньої освіти з відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування.

Середня освіта – система середніх шкіл, навчально-виховних закладів для молоді, що закінчила початкову школу, яка дає або загальну або професійну (спеціальну) освіту та право продовжувати навчання у вищих школах.

Соціальне партнерство – це система взаємозв'язків між представниками найманих працівників (переважно професійними спілками) – з одного боку, роботодавцями та їх об'єднаннями – з другого, і державою та органами місцевого самоврядування – з третього, що виражається у взаємних консультаціях, переговорах і примирних процедурах на взаємоузгоджених принципах з метою дотримання прав та інтересів працівників, роботодавців і держави.

Системний підхід (англ. *Systems thinking* – системне мислення) – напрям методології досліджень, який полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів в сукупності відношень і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як модель системи.

Сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Синтез – здатність поєднати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю.

Синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо).

Система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними. Система освіти повинна забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до Українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя в постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі.

Система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) – програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів.

Система управління дистанційним навчанням – програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу.

Системність – 1) термін (поняття), що розкриває визначальну (основоположну) властивість світу, в якому живуть люди і переконує, що навколишній світ (матеріальний і духовний) являє собою не ізольовані одне від одного явища і процеси, а сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих складових на всіх етапах і рівнях їх розвитку як системних, цілісних утворень; 2) основоположний принцип наукового пізнання і соціальної практики, сутність якого виявляється у застосуванні системного (комплексного) підходу в дослідженні складних об'єктів (систем) і орієнтує дослідження на розкриття їх

цілісності та виявлення всіх типів зв'язків у ньому, зведення їх у єдину систему знань.

Сімейна (домашня) форма здобуття освіти – це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.

Складні явні реакції – можлива фізична активність, яка потребує складних рухів. Реакції є автоматичними, а на певну довершеність указує точне та скоординоване виконання при мінімальних зусиллях.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої чи післядипломної освіти.

Спеціалізована освіта – це освіта мистецького, спортивного, військового чи наукового спрямування, яка може здобуватися в рамках формальної, неформальної, інформальної освіти, спрямована на здобуття компетентностей у відповідній сфері професійної діяльності під час навчання у безперервному інтегрованому освітньому процесі на кількох або всіх рівнях освіти та потребує раннього виявлення і розвитку індивідуальних здібностей.

Спеціальні закони – закони України «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту».

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Співбесіда – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок вступника з конкурсного предмета (ів)) і мотивованості вступника, за результатами якої приймається протокольне рішення щодо надання вступнику рекомендації до зарахування.

Спортивна освіта – засвоєння освітньої програми з відповідного виду спорту з метою набуття комплексу професійних компетентностей у галузі фізичної культури і спорту, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи, поглибленого оволодіння спеціалізацією в обраному виді спорту та здобувається одночасно з середньою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою чи вищою освітою.

Сприйняття – здатність використовувати наявні сигнали для стимулювання фізичної активності.

Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності або галузі знань.

Сталий фонд (ендаумент) закладу вищої освіти – сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності у порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт освіти – зведення норм і положень, що визначають державні вимоги до обов'язкових результатів навчання на кожному рівні освіти.

Стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи.

Створення – процес формування певної креативності, як наслідок виникнення спеціальних потреб та високого розвитку навичок.

Стейкхолдери – всі зацікавлені сторони освітнього процесу, як внутрішні (студенти, професорсько-викладацький персонал), так й зовнішні (працедавці та зовнішні партнери закладу).

Студент – особа, яка залучена до формальної освітньої програми вищої освіти.

Студентоцентроване навчання – це процес якісної трансформації освітнього середовища для студентів та інших осіб, які навчаються, метою якого є розширення їх автономії і здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що передбачає нові підходи до розробки навчальних програм, викладання та навчання.

Ступінь – офіційна освітня кваліфікація, яка присуджується закладом вищої освіти після успішного завершення відповідної освітньої програми. Порівняно з академічним ступенем є більш широким поняттям, оскільки охоплює також професійні освітні кваліфікації.

Ступінь другого циклу – освітня кваліфікація, що присуджується закладом вищої освіти після успішного завершення другого циклу вищої освіти за болонською класифікацією з тривалістю навчання 1-2 роки та навчальним навантаженням 60-120 кредитів ЄКТС. Ступінь другого циклу, який зазвичай називають магістерським, надається на основі отриманого раніше ступеня першого циклу або (у випадку інтегрованого ступеня) на основі третього освітнього рівня за Міжнародною стандартною класифікацією освіти

Ступінь першого циклу – освітня кваліфікація, що присуджується закладом вищої освіти / вищим навчальним закладом після успішного завершення першого циклу вищої освіти за болонською класифікацією з тривалістю навчання не менше трьох років та навчальним навантаженням 180–240 кредитів ЄКТС. Ступінь першого циклу, який зазвичай називають бакалаврським, надається на основі третього освітнього рівня за Міжнародною стандартною класифікацією освіти.

Ступінь третього циклу – освітня кваліфікація, що присуджується закладом вищої освіти після успішного завершення третього циклу вищої освіти за болонською класифікацією з тривалістю навчання 3–4 роки і передбачає обов'язкове проведення науково-дослідницької роботи. Ступінь третього циклу, який зазвичай називають докторським, надається на основі отриманого раніше ступеня другого циклу або в певних випадках – першого циклу вищої освіти.

Суб'єкт охоронної діяльності – суб'єкт господарювання будь-якої форми власності, створений та зареєстрований на території України, що здійснює охоронну діяльність на підставі отриманої у встановленому порядку ліцензії.

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність.

Суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (учень, вихованець, студент, слухач), та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти тощо).

Сублізинг – це вид піднайму предмета лізингу, у відповідності з яким лізингоодержувач за договором лізингу передає третім особам (лізингоодержувачам за договором сублізингу) у користування за плату на погоджений строк відповідно до умов договору сублізингу предмет лізингу, отриманий раніше від лізингодавця за договором лізингу.

Супервізія – це інструмент професійної підтримки та професійного розвитку, що передбачає комплекс заходів із навчально-методичного супроводу педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти в умовах реалізації завдань Нової української школи.

Супервізор – тренер, тренер-педагог, працівник закладу післядипломної педагогічної освіти, працівник методичної служби, експерт, залучений до проведення сертифікації педагогічних працівників, директор закладу загальної середньої освіти, заступник директора з навчально-виховної (навчальної, виховної) роботи, який має право надавати професійну допомогу шляхом проведення індивідуальних та групових консультацій з питань організації та змісту навчального процесу, моніторингу якості навчання, проведення майстер-класів, що допомагають набувати професійних компетенцій та засвоювати нові професійні ролі і функції в умовах нової української школи тренерам-педагогам, вчителям, асистентам вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням, директорам закладів загальної середньої освіти, заступникам директорів з навчально-виховної роботи

(навчальної, виховної роботи) у початковій школі (або структурному підрозділі іншого закладу освіти, що забезпечує початкову освіту), фахівцям інклюзивно-ресурсних центрів.

Супервізор – фахівець з високим рівнем кваліфікації та успішним досвідом роботи, який здійснює свою діяльність з метою професійної підтримки та професійного розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти, тренерів і тренерів-педагогів, сприяє налагодженню партнерства між усіма учасниками освітнього процесу в умовах реформування системи освіти в Україні, впровадження Концепції Нової української школи.

Сфера послуг – це одна з найперспективніших галузей економіки, що швидко розвивається. Вона охоплює торгівлю і транспорт, фінанси і страхування, комунальне господарство, освітні та медичні установи, шоу-бізнес тощо.

Сховище – спеціально визначене місце (окрема кімната, металева шафа, сейф тощо) для зберігання контейнера(-ів) із аудиторними пакетами.

Творчий залік – форма вступного випробування, яка передбачає визначення достатності рівня творчих та/або фізичних здібностей вступника для участі в конкурсному відборі на певну конкурсну пропозицію у випадках, передбачених цими Умовами на відкриті та фіксовані (закриті) конкурсні пропозиції, на основі повної загальної середньої освіти. Правилами прийому до закладу вищої освіти на певну конкурсну пропозицію творчий залік може бути виключений з переліку обов'язкових вступних випробувань.

Творчий конкурс – форма вступного випробування для вступу для здобуття ступеня молодшого бакалавра, бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, яка передбачає перевірку та оцінювання творчих та/або фізичних здібностей вступника (у тому числі здобутої раніше спеціалізованої освіти), необхідних для здобуття вищої освіти за спеціальністю, яка включена до Переліку спеціальностей, прийом на навчання за якими здійснюється з урахуванням рівня творчих та/або фізичних здібностей вступників,

затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 листопада 2015 року за № 1351/27796 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки від 13 жовтня 2017 року № 1378). Результат творчого конкурсу оцінюється за шкалою, визначеною цими Умовами та Правилами прийому.

Технічна помилка – описка, друкарська, граматична, арифметична помилка, допущена державним реєстратором під час проведення ним реєстраційних дій.

Технічна помилка – помилка, допущена уповноваженою особою приймальної комісії з питань прийняття та розгляду заяв під час внесення відомостей про вступника або заяви до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО), що підтверджується актом про допущену технічну помилку.

Технічний адміністратор Єдиного державного реєстру – визначене Міністерством юстиції України державне унітарне підприємство, віднесене до сфери його управління, що здійснює заходи із створення, доопрацювання та супроводження програмного забезпечення Єдиного державного реєстру, порталу електронних сервісів та відповідає за їх технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в Єдиному державному реєстрі, надає, блокує та анулює доступ до Єдиного державного реєстру та проводить навчання по роботі з цим реєстром.

Технічні засоби охорони – технічні засоби, що використовуються під час здійснення охоронної діяльності: системи, прилади та обладнання для виявлення, оповіщення і попередження про наявність небезпеки для життя людей та/або майна.

Технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах.

Технологічна перерва – перерва в роботі із завданнями сертифікаційної роботи учасників ЗНО для проведення перевірки відповідальним за пункт ЗНО правильності розсаджування учасників ЗНО та проставляння уповноваженою особою Українського центру оцінювання якості освіти (далі – уповноважена особа) відміток в сертифікатах зовнішнього незалежного оцінювання (далі – сертифікат) про проходження учасниками зовнішнього незалежного оцінювання з певного предмета.

Точність – здатність виконувати завдання при невеликій кількості помилок і робити це точніше без наявності фахової допомоги.

Транспорт реагування – транспортний засіб, що знаходиться у власності суб'єкта охоронної діяльності, призначений для забезпечення негайного реагування персоналу охорони на протиправні дії щодо об'єкта охорони або на події та обставини, що завдають (можуть завдати) майнової шкоди або створюють можливу загрозу особистій безпеці громадян чи персоналу охорони на об'єктах охорони.

Трансфер – процес зарахування кредитів, присвоєних в одному освітньому закладі і визнаних в іншому, як правило, з метою отримання (присудження) кваліфікації.

Тренер – особа, яка пройшла навчання для підготовки тренерів-педагогів, відповідно до переліку, затвердженого МОН.

Тренер-педагог – особа, яка здійснює комплекс заходів з підвищення кваліфікації вчителів, асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням та заступників директорів закладів загальної середньої освіти з навчально-виховної (навчальної, виховної) роботи у початкових класах для впровадження Державного стандарту початкової освіти та нових методик згідно з Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 1, ст. 22) (далі –

Концепція “Нова українська школа”), відповідно до переліку, затвердженого МОН.

Уміння – здатність до застосування знань і розуміння для виконання завдань та розв’язання проблем. Уміння бувають когнітивними (інтелектуально-творчими) на підставі логічного, інтуїтивного, творчого мислення або практичними на основі спритності, майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів.

Уміння – здатність належно виконувати певні дії, засновані на доцільному використанні людиною набутих знань і навичок. Передбачає використання раніше набутого досвіду, певних знань; без останніх немає умінь.

Універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну.

Університет – основний тип закладу вищої освіти що найбільш повно виражає й реалізує місію, візію, цілі, завдання і функції вищої освіти. Як провідні інтелектуальні осередки суспільства, університети на засадах автономії, академічної свободи здійснюють освітню, дослідницьку, інноваційну діяльність, є головними чинниками суспільного прогресу. Зазвичай університети здійснюють підготовку фахівців на всіх рівнях (підрівнях, етапах, циклах) та за широким спектром галузей освіти і навчання на основі накопичення потужного дослідницько-інноваційного кадрового, інформаційного, матеріально-технічного потенціалу. Для визначення університетів світового класу проводяться їх різноманітні ранжування.

Установка, менталітет – готовність до певного способу діяння. Може включати в себе ментальну, фізичну та емоційну схильності.

Установчий документ юридичної особи – установчий акт, статут, програма політичної партії, модельний статут, засновницький договір, одноособова заява (меморандум), положення тощо.

Учасник зовнішнього незалежного оцінювання – фізична особа, яка зареєстрована для проходження зовнішнього незалежного оцінювання та має сертифікат, зразок якого затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 29 грудня 2014 року № 1529, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19 січня 2015 року за № 66/26511.

Учень (вихованець) – особа, яка навчається і виховується в одному із закладів загальної середньої освіти. Зарахування учнів до закладів загальної середньої освіти здійснюється, як правило, з 6 років

Фабрикація – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Фахівець з організації заходів охорони – керівник суб'єкта охоронної діяльності або його заступник, начальник філії, іншого відокремленого структурного підрозділу або його заступник, до посадових обов'язків якого належать організація та проведення заходів охорони, контроль за виконанням персоналом охорони покладених на нього обов'язків.

Фахівець, спеціаліст, професіонал, майстер – людина, що володіє спеціальними знаннями й навичками в будь-якій галузі, майстер своєї справи.

Фахова передвища освіта – формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації.

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого (або такого, що здобувається) ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти, яка передбачає перевірку здатності до

опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Фіксована (закрита) конкурсна пропозиція – конкурсна пропозиція із заздалегідь визначеною кількістю місць для навчання за кошти державного або місцевого бюджету (за державним або регіональним замовленням).

Філія закладу освіти – це територіально відокремлений структурний підрозділ закладу освіти, що не має статусу юридичної особи та діє на підставі положення, затвердженого засновником відповідного закладу освіти на основі типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення системи освіти повинно створити передумови для надання громадянам якісної освіти відповідно до сучасних запитів кожної особистості і потреб інноваційного розвитку держави.

Форма організації навчання – це будь-який вид заняття – урок, предметний гурток, факультатив тощо, які відрізняються складом учнів, місцем і часом проведення заняття, характером діяльності учнів і вчителя.

Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Формальне професійне навчання працівників – набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок у навчальному закладі або безпосередньо у роботодавця відповідно до вимог державних стандартів освіти, за результатами якого видається документ про освіту встановленого зразка.

Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Характеристика – сформована система цінностей особистості, що визначає її відповідну послідовну та передбачувану поведінку. Приклади: самостійність і відповідальність у роботі, професійна повага до етичних принципів, демонстрація доброї професійної, соціальної та емоційної поведінки, здорового способу життя тощо.

Цикли вищої освіти – складові в ієрархічній структурній класифікації вищої освіти, запропонованій у рамках Болонського процесу. В Європейському просторі вищої освіти виділяють такі цикли: короткий у межах першого циклу, перший (зазвичай називають бакалаврським), другий (магістерський) і третій (докторський) цикли вищої освіти. У деяких країнах виділяють також постдокторський цикл, пов'язаний з вищими докторськими кваліфікаціями (вищий, габілітований доктор, доктор наук).

Ціннісна орієнтація – коливання в діапазоні від звичайного визнання певних цінностей до активної їх підтримки. Приклади: віра в демократичні цінності, визнання ролі науки в повсякденному житті, турбота про здоров'я оточуючих, повага до індивідуального та культурного різноманіття.

Широка конкурсна пропозиція – сукупність відкритих конкурсних пропозицій, яка складає спільну пропозицію державними закладами вищої освіти сукупного обсягу (суперобсягу) бюджетних місць для прийому вступників на місця навчання за кошти державного бюджету (за державним замовленням) на певну галузь, спеціальність (спеціалізацію) та форму здобуття освіти. Відкрита конкурсна пропозиція може входити лише до однієї широкої конкурсної пропозиції.

Школа соціальної реабілітації – заклад загальної середньої освіти для дітей, які відповідно до рішення суду потребують особливих умов виховання.

Школа-інтернат (ліцей-інтернат) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти I–III або II–III ступенів спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання).

Якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Деякі питання охорони пунктів проведення зовнішнього незалежного оцінювання працівниками поліції охорони Національної поліції України: Наказ МОН України від 18.03.2016 р. № 288/189. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0524-16>
2. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesenn-zmin-do-poryadku-pidv-a1133>
3. Конституція України: Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. №30. с.141. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Про впровадження елементів дуальної системи навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2015 р. № 298. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/files/normative/2015-04-17/3825/nmo-298-1.pdf>
6. Про деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»: Постанова Кабінету Міністрів України № 237 від 04.04.2018 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF>
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 №755-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
8. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 № 651-XIV. Освіта в Україні. Нормативна база (2-е вид.). К.: КНТ, 2006.

9. Про затвердження Концепції літературної освіти: Міністерство освіти і науки, молоді і спорту України Наказ від 26.01.2011 р. № 58. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe82d79202.pdf>
10. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Міністерство освіти і науки України Наказ від 25.04.2013 р. № 466. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
11. Про затвердження Положення про інклюзивно ресурсний центр: Постанова КМУ від 12.07.2017 р. № 545. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
12. Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації: Наказ МОН України 07.12.2018 р. № 1369 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0008-19>
13. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. № 275-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>
14. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.93 р. № 3356-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
15. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
16. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
17. Про охоронну діяльність: Закон України від 22.03.2012 р. № 4616-17. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17>
18. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92 р. №2694-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
19. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 0901 – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/prijnyatovij-zakon-pro-povnu-zagalnu-serednyu-osvitu-za-progolosovali-450-nardepiv>

20. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998р N137/98-ВР. Дата оновлення: 07.11.2012. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80>
21. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312-17. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>
22. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. №103/98. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
23. Про схвалення Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
24. Про стипендії Президента України для призерів і учасників всеукраїнських конкурсів серед учнів ПТНЗ: Указ Президента України від 28.12.2004 р. № 1562/2004. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1562/2004>
25. Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 660-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80>
26. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.97 №723/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3radagovua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
27. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації. Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова. За ред. В.Г. Кременя. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.
28. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ «ЦС», 2015. 32 с.
29. Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2020 році: Наказ МОН України 11.10.2019 р. № 1285. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2020/2019/12/priyomunakaz11101912851203.pdf>

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

Е

ESG (The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area) 6

А

Адаптація 6
Адресне розміщення бюджетних місць 6
Асинхронний режим 6
Атестація працівників 6

Б

Бакалавр 6
Безоплатна освіта 6
Безперервний професійний розвиток 7
Булінг 7

В

Веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси 7
Веб-середовище дистанційного навчання 7
Викладацька діяльність 7
Викладацький персонал 8
Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб 8
Вища освіта 8
Вищий військовий навчальний заклад 8
Вищий навчальний заклад 9
Відкрита конкурсна пропозиція 9
Військова освіта 9
Військовий (військово-морський) ліцей, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою 9
Внутрішньооб'єктовий режим 9
Вступне випробування 9
Вступний іспит 10
Вступник 10

Г

Галузь знань 10
Гімназія 10
Грант 10
Громадська акредитація закладу освіти 10
Громадське самоврядування в закладі освіти 10
Громадські формування 11
Групово форма супервізії 11
Гуманізм і людиноцентризм 11

Д

Державна підсумкова атестація здобувачів освіти 11
Державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи 11
Державний реєстратор юридичних осіб 12
Державний стандарт загальної середньої освіти 12
Держатель Єдиного державного реєстру юридичних осіб 12
Дистанційна форма здобуття освіти 12
Дистанційна форма навчання 12
Дистанційне навчання 13
Дитина-сирота 13
Додаток до диплома 13
Доктор мистецтва 13
Доктор наук 13
Доктор філософії 14
Допрофесійна підготовка 14
Дошкільна освіта 14
Друга парадигма 14
Дуальна форма здобуття освіти 14

Е

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) 14
Електронний підручник 14

Є

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система 15
Європейський простір вищої освіти 15
Єдина державна електронна база з питань освіти 15
Єдине фахове вступне випробування 15
Єдиний вступний іспит 16
Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань 16

З

Забезпечення якості 16
Загальна середня освіта 16
Заклад вищої освіти 16
Заклад загальної середньої освіти 17
Заклад освіти 17
Заочна форма здобуття освіти 17
Заочна форма навчання 17
Засновник закладу вищої освіти 17
Застосування 17
Зворотна реакція 17
Здобувачі вищої освіти 17
Здобувачі освіти 17
Здобуття освіти на робочому місці 17
Зміст освіти 18
Змішане навчання 18
Знання 18
Зовнішнє незалежне оцінювання 18

І

Імітація 18
Індивідуальна освітня траєкторія 18
Індивідуальна програма розвитку 18
Індивідуальна форма супервізії 19
Індивідуальний навчальний план 19
Індивідуальний підхід 19
Інклюзивне навчання 19
Інклюзивне освітнє середовище 19

Інклюзивне професійне (професійно-технічне) навчання 19
Іноземні студенти 19
Інститут 20
Інституційна акредитація 20
Інституційний аудит 20
Інтеграція 20
Інтернатура 20
Інформальна освіта 20
Інформаційний менеджмент 20
Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання 20

К

Камеральна перевірка 20
Кваліфікаційний мінімум державного замовлення 21
Кваліфікаційні центри 21
Кваліфікація 21
Квота для іноземців 21
Керована реакція 23
Клас 23
Класне керівництво 23
Ключові функції супервізора 23
Код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації 23
Коледж 23
Коллективний договір 23
Компетентнісний підхід 23
Компетентність 24
Комунікація 24
Конкурентоспроможність 24
Конкурсна основа 24
Конкурсна пропозиція 24
Конкурсний бал 24
Конкурсний відбір 24
Конкурсний предмет 25
Контроль якості 25
Корекційно-розвиткові послуги 25
Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи 25

Л

Лізингодавець 25
Лізингоодержувач 25
Лікарська резидентура 25
Літературна освіта 25
Ліцей 26
Ліцензування 26
Ліцензування освітньої діяльності 26

М

Магістр 26
Максимальний обсяг державного замовлення 26
Маніпулювання 26
Мережева форма здобуття освіти 26
Мобільність 26
Модернізація 27
Модернізація змісту освіти 27
Модифікація 27
Молодший бакалавр 27
Моніторинг потенціалу ринку праці 27
Моніторинг якості освіти 27

Н

Навчальний заклад (освітній заклад) 28
Навчальний план 28
Навчальні ресурси і підтримка 28
Навчально-реабілітаційний центр 28
Навчання 28
Надійність і валідність вимірювання результатів супервізії 29
Найманий працівник 29
Накопичення кредитів 29
Натуралізація 29
Наука 29
Наукова діяльність 29
Наукова установа 29
Науковий ліцей, науковий ліцей-інтернат 30
Національні меншини 30
Національна рамка кваліфікацій 30
Національна система кваліфікацій 30
Національна стратегія 30

Національне агентство кваліфікацій 30

Небюджетна конкурсна пропозиція 31

Незалежні експерти 31

Необ'єктивне оцінювання 31

Неформальна освіта 31

Неформальне професійне навчання працівників 31

Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти 31

О

Об'єкт охорони 31

Об'єкт літературної освіти 31

Об'єктивність 31

Обман 31

Опорний заклад освіти 31

Організація 32

Освіта 32

Освітня послуга 32

Освітня програма 32

Освіта дорослих 33

Освіта наукового спрямування 33

Освітні стандарти 33

Освітні кваліфікації 33

Освітній компонент 33

Освітній округ 33

Освітній процес 33

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма 34

Освітня діяльність 34

Освітня кваліфікація 34

Освітня послуга 34

Освітня програма 34

Основна мета проведення супервізії 34

Особа з особливими освітніми потребами 35

Отримання інформації 35

Охорона майна 35

Охорона праці 35

Охорона фізичної особи 35

Охоронна діяльність 35

Охоронні функції 35
Оцінка компетентностей 36
Оцінювання 36
Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти 36

П
Партнерська взаємодія 36
Педагогічна діяльність 36
Педагогічний патронаж 36
Первинна професійна підготовка 36
Перепідготовка 36
Перепідготовка робітників 37
Персонал охорони 37
Персонал пункту ЗНО 37
Персональний кабінет юридичної особи 37
Перша парадигма 37
Підвищення кваліфікації 37
Підвищення кваліфікації робітників 37
Підтвердження кваліфікації працівників 37
Післядипломна освіта 38
Повна загальна середня освіта 38
Поєднання 38
Позашкільна освіта 38
Портал електронних сервісів 38
Портфоліо 38
Початкова освіта 38
Початкова школа 39
Право на зарахування за квотами 39
Право на першочергове зарахування до вищих медичних і педагогічних закладів освіти 39
Практична підготовка 39
Працівник 39
Предмет літературної освіти 40
Презентація дослідницьких пропозицій чи досягнень 40
Принцип мовчазної згоди у сфері державної реєстрації 40
Присудження ступеня/кваліфікація 40
Пріоритетність 40

Пріоритетом розвитку освіти 40
Прогностичність 40
Програма 41
Програмні компетентності 41
Програмні результати навчання 41
Продавець (постачальник) 41
Прозорість 41
Пропускний режим 41
Професійна (професійно-технічна) освіта 41
Професійна кваліфікація 42
Професійне (професійно-технічне) навчання 42
Професійне навчання працівників 42
Професійне спрямування навчання 42
Професійний коледж (коледж) культурологічного або мистецького спрямування 42
Професійний коледж (коледж спортивного профілю) 42
Професійний стандарт 43
Професійно-технічна освіта 43
Професія 43
Професійний стандарт 43
Процедура зовнішнього оцінювання 43
Процес виховання 43
Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання 43
Психолого-педагогічний супровід 43
Психолого-педагогічні послуги 43
Публічна інформація 44
Пункт ЗНО 44
Пункт централізованого спостереження 44

Р
Реєстраційна справа 44
Результати навчання 44
Рейтинговий список вступників 44
Рефлексивність 44
Ринок праці 45
Рівень освіти 45
Роботодавець 45

Розвивальний характер 45
Розуміння 45
Розумне пристосування 46

С

Спеціалізована мистецька школа 46
Самоплагіат 46
Санаторна школа 46
Середня освіта 46
Соціальне партнерство 46
Системний підхід 46
Сертифікація педагогічних працівників 46
Синтез 47
Синхронний режим 47
Система освіти 47
Система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін 47
Система управління дистанційним навчанням 47
Системність 47
Сімейна (домашня) форма здобуття освіти 48
Складні явні реакції 48
Спеціалізація 48
Спеціалізована освіта 48
Спеціальні закони 48
Спеціальність 48
Співбесіда 48
Спортивна освіта 49
Сприйняття 49
Стажування 49
Сталий фонд (ендаумент) закладу вищої освіти 49
Стандарт вищої освіти 49
Стандарт освіти 49
Стандарт освітньої діяльності 49
Створення 49
Стейкхолдери 49
Студент 49
Студентоцентроване навчання 50
Ступінь 50
Ступінь другого циклу 50
Ступінь першого циклу 50
Ступінь третього циклу 50

Суб'єкт охоронної діяльності 51
Суб'єкт освітньої діяльності 51
Суб'єкти дистанційного навчання 51
Сублізинг 51
Супервізія 51
Супервізор 51;52
Сфера послуг 52
Сховище 52

Т

Творчий залік 52
Творчий конкурс 52
Технічна помилка 50
Технічний адміністратор Єдиного державного реєстру 53
Технічні засоби охорони 53
Технології дистанційного навчання 53
Технологічна перерва 54
Точність 54
Транспорт реагування 54
Трансфер 54
Тренер 54
Тренер-педагог 54

У

Уміння 55
Універсальний дизайн у сфері освіти 55
Університет 55
Установка, менталітет 55
Установчий документ юридичної особи 55
Учасник зовнішнього незалежного оцінювання 56
Учень (вихованець) 56

Ф

Фабрикація 56
Фальсифікація 56
Фахівець з організації заходів охорони 56
Фахівець, спеціаліст, професіонал, майстер 56
Фахова передвища освіта 56

Фахове випробування 56
Фіксована (закрита) конкурсна пропозиція 57
Філія закладу освіти 57
Фінансове та матеріально-технічне забезпечення системи освіти 57
Форма організації навчання 57
Формальна освіта 57
Формальне професійне навчання працівників 57

Х
Хабарництво 57
Характеристика 58

Ц
Цикли вищої освіти 58
Ціннісна орієнтація 58

Ш
Широка конкурсна пропозиція 58
Школа соціальної реабілітації 58
Школа-інтернат (ліцей-інтернат) спортивного профілю 58

Я
Якість вищої освіти 59
Якість освіти 59
Якість освітньої діяльності 59

Довідкове видання

Козинець Інна Іванівна
Шабанова Юлія Олександрівна

СЛОВНИК НОВІТНІХ ОСВІТЯНСЬКИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

Видано в редакції авторів-укладачів.

Підписано до друку 27.10.2020. Формат 30х42/4.
Папір офсет.Ризографія. Ум. друк. арк. 4,7.
Обл.-вид. арк. 3,6. Тираж 30 пр. Зам. №

Підготовлено до друку та видруковано
в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004.
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19